

XÂY DỰNG MÔI TRƯỜNG TRONG HOẠT ĐỘNG KHÁM PHÁ KHOA HỌC CHO TRẺ 5-6 TUỔI Ở MỘT SỐ TRƯỜNG MẦM NON TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Lê Mai Huỳnh Trâm
Học viên Cao học - Khoa Giáo dục Mầm non
Trường Đại học Sư Phạm Thành phố Hồ Chí Minh
Ts. Nguyễn Đức Danh

Khoa Khoa học Giáo dục, Trường Đại học Sư Phạm Thành phố Hồ Chí Minh

Tóm tắt: Nghiên cứu này đề xuất các biện pháp xây dựng môi trường trong hoạt động khám phá khoa học của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi tại các trường mầm non ở Thành phố Hồ Chí Minh. Nghiên cứu đề xuất các biện pháp chính: khuyến khích giáo viên tham gia tích cực vào việc xây dựng các môi trường học tập đa dạng, nâng cao năng lực chuyên môn của giáo viên về xây dựng môi trường, cải thiện cơ sở vật chất và trang thiết bị, phát triển không gian học tập tương tác với sự tham gia của trẻ. Các phương pháp tiếp cận có hệ thống này nhằm mục đích tạo ra môi trường khám phá khoa học hiệu quả, thúc đẩy sự phát triển nhận thức và các kỹ năng khám phá môi trường xung quanh của trẻ.

Từ khóa: môi trường giáo dục, môi trường xây dựng, khám phá khoa học, giáo dục mầm non.

BUILDING AN ENVIRONMENT IN SCIENTIFIC EXPLORATION ACTIVITIES FOR 5-6 YEAR OLD CHILDREN IN SOME PRESCHOOLS IN HO CHI MINH CITY

Le Mai Huynh Tram
Master's student, Faculty of Early Childhood Education
Ho Chi Minh City University of Education
Nguyen Duc Danh, PhD.

Faculty of Educational Sciences, Ho Chi Minh City University of Education

Abstract: This study proposes measures for building environments for scientific exploration activities among 5-6 year-old preschool children in kindergartens in Ho Chi Minh City. The research proposes main measures: encouraging teachers' active participation in creating diverse learning environments, enhancing teachers' professional capacity in building environments, improving physical facilities and equipment, and developing interactive learning spaces with children's involvement. These systematic approaches aim to create an effective scientific exploration environments, promote children's cognitive development and exploratory skills to explore their surrounding environments.

Keywords: educational environment, building environments, scientific exploration, early childhood education.

Nhận bài: 13/12/2024

Phản biện: 03/01/2025

Duyệt đăng: 08/01/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Hoạt động khám phá khoa học (KPKH) đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển nhận thức và kỹ năng cho trẻ mầm non. Đối với trẻ 5-6 tuổi, việc xây dựng môi trường học tập phù hợp trong hoạt động KPKH là yêu cầu thiết yếu để thúc đẩy khả năng tư duy, sáng tạo và kỹ năng thực hành của trẻ.

Tại các trường mầm non ở TP.HCM, việc xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi đã đạt được một số kết quả nhất định. Tuy nhiên, quá trình này vẫn còn tồn tại những hạn chế như: môi trường vật chất còn đơn điệu, chưa đa dạng; việc tổ chức các hoạt động KPKH chưa thực sự phát huy tính tích cực của trẻ; sự tương tác giữa trẻ với môi trường học tập còn hạn chế.

Để nâng cao hiệu quả hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi, cần có những biện pháp xây dựng môi trường học tập một cách có hệ thống, bao gồm: việc thiết kế hoạt động và xác định mục tiêu rõ ràng; tạo cơ hội cho trẻ được trải nghiệm và khám phá trực tiếp sự vật hiện tượng; tăng cường tương tác giữa

trẻ với giáo viên, trẻ với trẻ và trẻ với môi trường; đồng thời phát huy sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong việc hỗ trợ hoạt động KPKH của trẻ.

Xuất phát từ những lý do trên, việc nghiên cứu các biện pháp xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi tại các trường mầm non ở TP.HCM là cần thiết, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục mầm non (GDMN) nói chung và phát triển năng lực KPKH cho trẻ nói riêng.

II. CƠ SỞ LÝ LUẬN

Hoàng Thị Phương (2020) cho rằng, hoạt động KPKH là quá trình trẻ tích cực tham gia hoạt động thăm dò, tìm hiểu thế giới tự nhiên. Đó chính là quá trình quan sát, so sánh, phân loại, thử nghiệm, dự đoán, suy luận, thảo luận, giải quyết vấn đề, đưa ra quyết định,...

Trên cơ sở tham khảo nghiên cứu của Trần Thị Ngọc Trâm và Nguyễn Thị Nga (2013), Hoàng Thị Phương (2020), tác giả cho rằng: Hoạt động KPKH của trẻ mầm non là quá trình trẻ thăm dò, tìm tòi cái mới, những điều chưa biết về bản thân,

đồ vật, thực vật, động vật, hiện tượng tự nhiên bằng các hoạt động: quan sát, so sánh, phân loại, thử nghiệm, làm thí nghiệm đơn giản, dự đoán, suy luận, thảo luận, giải quyết vấn đề, đưa ra quyết định..., qua đó trẻ lĩnh hội được kiến thức, kỹ năng và có thái độ đúng đắn với các đối tượng này.

Hoạt động KPKH của trẻ mầm non là hoạt động nhận thức nhằm chiếm lĩnh hệ thống tri thức; là quá trình tìm tòi, phát hiện, khám phá thế giới xung quanh bằng quan sát, so sánh, phân loại, thực hành, trải nghiệm, dự đoán, suy luận, thảo luận, giải quyết vấn đề, đưa ra quyết định và kết luận tăng hiểu biết của trẻ.

Có nhiều cách hiểu về “môi trường”, nhưng theo các nghiên cứu đi trước đều cho rằng môi trường sống của con người là bao hàm môi trường tự nhiên, môi trường nhân tạo, môi trường kinh tế - xã hội, trong đó con người sống và có quan hệ chặt chẽ với cả ba loại môi trường này.

Trong phạm vi nghiên cứu cho rằng: Môi trường là toàn bộ các yếu tố tự nhiên và xã hội bao quanh con người, có ảnh hưởng tới sự sống và sự phát triển của từng cá nhân cũng như cả cộng đồng người, tác động qua lại với hoạt động sống của con người.

Theo Maria Montessori, Môi trường GDMN lấy trẻ em làm trung tâm “không chỉ bao gồm không gian mà trẻ sử dụng, cùng những vật dụng và giáo cụ trong không gian đó, mà còn là việc người lớn và trẻ em cùng chia sẻ, làm việc với nhau, cũng như môi trường bên ngoài và những địa điểm khác mà trẻ có thể học được ở nơi đó” (Mooney, 2016, tr 71).

Từ những nghiên cứu trên, tác giả đưa ra khái niệm môi trường GDMN như sau: Môi trường trong GDMN là toàn bộ môi trường tâm lý - xã hội và môi trường vật chất để thực hiện mục tiêu GDMN, tạo điều kiện cho trẻ khám phá, phát triển toàn diện nhân cách trẻ.

Theo Thông tư số 01/VBHN-BGDĐT đã định hướng xây dựng môi trường giáo dục bao gồm xây dựng môi trường vật chất và môi trường tâm lý xã hội như trang trí phòng lớp đảm bảo thẩm mỹ, thân thiện và phù hợp với nội dung, chủ đề giáo dục. Sắp xếp và bố trí đồ dùng, đồ chơi hợp lý, đảm bảo an toàn và đáp ứng mục đích giáo dục và môi trường xã hội trong trường mầm non, cần phải đảm bảo an toàn về mặt tâm lý, tạo thuận lợi cho việc giáo dục các kỹ năng xã hội cho trẻ. Trẻ thường xuyên được giao tiếp, thể hiện mối quan hệ thân thiện giữa trẻ với trẻ và giữa trẻ với những

người xung quanh.

III. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

3.1. Khích lệ GV tích cực, chủ động xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi đa dạng, sáng tạo

Trước tiên, CBQL cần giúp GVMN hiểu rõ và đầy đủ về xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi sẽ là yếu tố quan trọng nhất để GV biết được vai trò của mình khi vận dụng quan điểm này vào xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi. GV sẽ biết mình cần phải chuẩn bị gì và phải làm gì để tổ chức xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi sao cho trẻ vận dụng được vốn kinh nghiệm, hiểu biết sẵn có của bản thân vào trong hoạt động KPKH. Môi trường KPKH đa dạng, sáng tạo sẽ phát huy tính tích cực, chủ động của trẻ, làm cho trẻ hứng thú với mỗi hoạt động KPKH mà GV tổ chức. Điều quan trọng nhất là, GV sẽ luôn giúp trẻ thấy được cái mới, cái thú vị mà trẻ học được thông qua giờ hoạt động KPKH.

Tổ chức các buổi sinh hoạt chuyên môn, đảm bảo sự tham gia đầy đủ các buổi tập huấn, bồi dưỡng của GV dạy lớp 5-6 tuổi của trường mầm non. Nội dung sinh hoạt chuyên môn được chuẩn bị chu đáo bởi toàn bộ GV dạy lớp 5 -6 tuổi về những thắc mắc liên quan đến việc xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi. Để khích lệ GV, cần tạo động lực, nhu cầu cho GV về vai trò của xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH. Việc xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi cần có các yếu tố nào? Môi trường được xây dựng có dễ sử dụng không? Các đồ dùng, nguyên vật liệu sử dụng để xây dựng môi trường KPKH có phù hợp và hiệu quả không? Có hỗ trợ giúp trẻ phát triển năng lực nhận thức và các kỹ năng của trẻ không? Có đảm bảo công bằng với tất cả các trẻ không? Môi trường đó có an toàn cho trẻ không? Môi trường đó có chứa đựng các yếu tố kỳ thị giới tính, văn hoá, dân tộc hay nghề nghiệp của cha mẹ trẻ không? Yếu tố văn hoá cá nhân, văn hoá địa phương trong môi trường đó có được phát huy chưa? Trong điều kiện nhà trường hiện tại, cần xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi như thế nào là tốt nhất? Nên xây dựng môi trường đó như thế nào để trẻ hứng thú tham gia hoạt động KPKH? Có cách nào khác tốt hơn không? Nên điều chỉnh như thế nào cho phù hợp?

Trong buổi sinh hoạt chuyên môn, GV cũng có thể thẳng thắn trao đổi những khó khăn đang gặp

phải, những vấn đề GV cần được CBQL chuyên môn hỗ trợ nhằm mang lại hiệu quả tốt nhất khi xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi. Cùng nhau đề ra những kiến nghị nhằm nâng cao hiệu quả xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi. Qua đó GV sẽ cùng nắm được sự hiểu biết, cũng như bổ sung, cập nhật đầy đủ về phương pháp, hình thức tổ chức xây dựng môi trường KPKH của các GV.

Khi thiết kế các hoạt động KPKH cho trẻ, GV có thể đặt câu hỏi: Hoạt động này sẽ cung cấp những kiến thức cụ thể nào và phát triển kỹ năng nào cho trẻ? Hoạt động này có phù hợp, có hấp dẫn, an toàn đối với trẻ MG 5-6 tuổi không? Nội dung có gắn với mục tiêu hoạt động KPKH của trẻ không? Cần thiết kế các hoạt động cụ thể nào để giúp trẻ đạt được mục tiêu hoạt động KPKH? Có những lưu ý gì trong xây dựng môi trường (vật chất, tinh thần) và cách thức tổ chức hoạt động để đạt được mục tiêu hoạt động KPKH đề ra? Các tình huống sư phạm trong hoạt động nào KPKH có thể xảy ra trong quá trình tiến hành hoạt động và cách xử trí.

Khích lệ GV thực hiện đa dạng các hoạt động KPKH cho trẻ dưới nhiều hình thức như: chơi, học tập (tổ chức trải nghiệm tại lớp, làm thí nghiệm khoa học đơn giản), tham quan/ dã ngoại... Mỗi hình thức KPKH có ưu thế riêng đối với việc hoạt động KPKH cho trẻ. Tùy từng chủ đề của dự án và mục tiêu hoạt động KPKH mà GV lựa chọn hình thức KPKH, địa điểm và cách tổ chức. Tuy nhiên, các hình thức này phải đảm bảo mục tiêu hoạt động KPKH, phù hợp với khung nội dung KPKH cho trẻ MG 5-6 tuổi, phù hợp với điều kiện nhà trường và địa phương.

Tổ chức hoạt động KPKH qua hình thức học, GV dựa trên mục tiêu hoạt động KPKH để giao nhiệm vụ cho trẻ hoặc nhóm trẻ khám phá một/một vài đối tượng. GV hướng dẫn trẻ sử dụng các giác quan của mình để tích lũy kinh nghiệm và hoạt động KPKH. Trẻ được nhìn, sờ, nắn, ngửi, nếm,... đối tượng, tri giác một cách khái quát đến cụ thể từng chi tiết. Bên cạnh đó, GV cũng nên dùng phương pháp nhóm để trẻ cùng tương tác với bạn. Không chỉ tập trung hướng trẻ quan sát các SVHT riêng lẻ mà GV cần làm cho trẻ thấy được mối quan hệ, tác động giữa chúng.

3.2. Nâng cao năng lực của giáo viên xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi

Trước hết, cần tiến hành kiểm tra về khả năng

chuyên môn nghiệp vụ của GV khi tổ chức các hoạt động KPKH cho trẻ.

Đánh giá nhu cầu cần bồi dưỡng, từ đó xây dựng nội dung cần bồi dưỡng, các hình thức và phương pháp bồi dưỡng cho GV.

Mở các hội nghị, hội thảo về các chuyên đề nhằm đáp ứng nhu cầu bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ cho GV.

Chuẩn bị đầy đủ tài liệu, phòng học. Ngoài ra, cần mua bổ sung thêm tài liệu, sách vào thư viện về Tâm lý học lứa tuổi và sư phạm, nghiệp vụ giảng dạy, chăm sóc, nuôi dưỡng trẻ mầm non,...

Nâng cao kỹ năng xây dựng kế hoạch, thực hiện chuyên đề xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho GV

Nâng cao kỹ năng cho GV về cách thức xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH trong lớp.

Thúc đẩy GV kỹ năng xây dựng môi trường giáo dục trong và ngoài lớp học an toàn, thân thiện

3.3. Trang bị cơ sở vật chất, trang thiết bị, đồ dùng đồ chơi và xây dựng môi trường trong và ngoài lớp học

Môi trường hoạt động có vai trò phát triển năng lực nhận thức cho trẻ. Ở đề tài này, tác giả đề cập đến môi trường hoạt động, đó là môi trường vật chất và môi trường xã hội. Việc xây dựng môi trường hoạt động trong hoạt động KPKH là thực sự cần thiết và rất quan trọng. Nó được xem như người GV thứ hai trong công tác tổ chức hướng dẫn trẻ hoạt động nhằm thỏa mãn nhu cầu khám phá và hiểu biết của trẻ, thông qua đó, trẻ nhận biết ngày đêm, mặt trời, mặt trăng, nước, không khí, thời tiết,... được hình thành và phát triển.

Việc tạo ra môi trường hoạt động với cơ sở vật chất, nguyên liệu, đồ dùng đồ chơi... đầy đủ, phong phú, hấp dẫn rất quan trọng đối với các trường mầm non. Không gian lớp học sạch sẽ, an toàn, có sự bố trí các khu vực chơi và học trong lớp và ngoài trời phù hợp, thuận tiện có ý nghĩa to lớn không chỉ đối với sự phát triển thể chất của trẻ, mà còn thỏa mãn nhu cầu nhận thức, mở rộng hiểu biết của trẻ, kích thích trẻ hoạt động tích cực, sáng tạo, góp phần thúc đẩy trẻ tích cực KPKH. Trẻ được hoạt động theo ý thích, thúc đẩy tính tự lập của trẻ mà còn cần phải định hướng đến phát triển về thể chất, tình cảm, trí tuệ, thẩm mỹ, có sức cuốn hút trẻ và tạo điều kiện cho trẻ bộc lộ tính tích cực chủ động trong hoạt động cá nhân hay nhóm nhỏ.

Môi trường an toàn, thân thiện khiến trẻ mạnh dạn, dễ dàng trao đổi, tương tác, chia sẻ các thông

tin và kinh nghiệm được tích lũy thông qua hoạt động KPKH. Như vậy, việc xây dựng môi trường đảm bảo tính giáo dục tạo nền tảng hình thành, tích lũy kinh nghiệm cá nhân và thúc đẩy phát triển ở trẻ.

Đối với nhà giáo dục, việc tạo dựng môi trường phù hợp sẽ là phương tiện, là điều kiện để GV tác động đến sự phát triển về thể chất, tình cảm, trí tuệ, thẩm mỹ phù hợp với từng trẻ và từng lứa tuổi. Biện pháp này giúp trẻ cảm thấy thích thú, quan tâm đến hoạt động KPKH một cách tự nhiên; Khơi gợi tính tò mò, ham hiểu biết ở trẻ, dẫn đến việc hình thành các thắc mắc, câu hỏi cần được giải quyết.

Dựa vào kế hoạch hướng dẫn hoạt động, GV cần xác định những đồ dùng, nguyên vật liệu cần thiết cho một hoạt động KPKH cụ thể; sau đó sắp xếp đồ dùng cần thiết vào khu vực phù hợp. Địa điểm sắp xếp có thể là một cái bàn mà GV sẽ sử dụng khi hướng dẫn trẻ hoạt động KPKH trong giờ học hoặc là tại góc khoa học/ góc khám phá khi cho trẻ KPKH trong giờ hoạt động góc. Độ cao của các vật dụng nên vừa tầm mắt trẻ, dễ quan sát, dễ lấy và dễ thao tác. Cần chú ý đến độ an toàn của trẻ lẫn của đối tượng mà trẻ khám phá.

Môi trường hoạt động đóng góp vai trò không nhỏ quyết định hiệu quả hành động của trẻ nói riêng và trong sự phát triển của trẻ nói chung. Vì vậy, môi trường hoạt động thuận lợi sẽ giúp cho các hoạt động của trẻ đạt kết quả cao. Việc xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH hợp lý, hấp dẫn không chỉ giúp trẻ được thoải mái mà còn kích thích nhu cầu hứng thú hoạt động, góp phần nâng cao hiệu quả nhận thức của trẻ. Khi xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ, GV cần quan tâm xây dựng môi trường vật chất lẫn môi trường tâm lý.

3.4. Xây dựng môi trường tương tác cho trẻ 5-6 tuổi trong hoạt động khám phá khoa học

Bố trí các góc, khu vực trải nghiệm thiên nhiên một cách hợp lý, thuận tiện trong việc sử dụng cho cô và trẻ. Cần có sự đầu tư và quan tâm thích đáng đến việc xây dựng không gian cho trẻ hoạt động. Lớp phải có không gian vừa đủ để trẻ dễ dàng tham gia các hoạt động KPKH. GV lựa chọn vị trí hoạt động học tập rộng rãi, thoáng mát, thuận tiện an toàn phù hợp với chủ đề, chủ điểm.

Môi trường hoạt động KPKH phải an toàn cho trẻ, vệ sinh và có tính thẩm mỹ cao, tạo nên một môi trường học tập, vui chơi thoải mái, đầm ấm với nhiều loại đồ dùng, đồ chơi phong phú, đa

dạng về nguyên vật liệu, hấp dẫn để lôi cuốn trẻ thích được tham gia hoạt động, từ đó trẻ trao đổi KPKH, hướng đến phát triển về thể chất, tình cảm, trí tuệ, thẩm mỹ.

Với những chủ đề, chủ điểm khác nhau trong dự án, GV thường xuyên thay đổi góc trang trí, sắp xếp các góc tạo không gian hoạt động học tập trở nên sinh động và phù hợp với nội dung hoạt động KPKH, luôn luôn đảm bảo một không gian học tập hợp lý, khoa học, hấp dẫn để tạo cảm giác mới lạ, kích thích hứng thú của trẻ khi tham gia hoạt động KPKH.

Môi trường hoạt động phải đa dạng, phong phú về chủng loại phù hợp với nội dung hoạt động KPKH của trẻ, thích hợp với điều kiện, đặc điểm địa phương và thường xuyên luân chuyển giữa các góc để gây hứng thú cho trẻ, đồng thời sử dụng cho nhiều hoạt động khác nhau. Ví dụ sử dụng các đồ dùng cho trẻ học ghép hay để cho trẻ học so sánh, sự giống và khác nhau giữa các đồ vật hoặc phân loại chúng nhằm phát triển các kỹ năng tư duy, trao đổi giữa trẻ với trẻ.

Đồ dùng, đồ chơi, nguyên vật liệu trong từng góc được trình bày sao cho dễ thấy, dễ lấy, dễ lựa chọn, phù hợp với nội dung hoạt động KPKH hình thành nên nội dung trao đổi giữa trẻ với trẻ (các hình dạng có các kích cỡ, màu sắc, nguyên vật liệu phong phú về chủng loại...). Tăng cường đồ chơi mở, kích thích trẻ hoạt động tích cực để khám phá, trải nghiệm khi hoạt động với đồ vật, đồ chơi. GV cần tận dụng các đồ dùng, vật liệu sẵn có như các phế liệu để làm đồ chơi tự tạo, hoặc khai thác các vật liệu sẵn có trong cuộc sống, trong thiên nhiên để làm học liệu phục vụ cho việc thực hiện các chủ đề, chủ điểm trong dự án; Tạo cơ hội cho trẻ trò chuyện, đàm thoại và trao đổi khi chơi.

GV cần có lòng nhiệt tình, sáng tạo ra nhiều đồ dùng dạy học hấp dẫn phục vụ cho giờ học trải nghiệm, thực sự tâm huyết khi hướng dẫn trẻ hoạt động khám phá khoa học hướng đến phát triển về thể chất, tình cảm, trí tuệ, thẩm mỹ.

3.5. Kích thích trẻ tham gia tích cực vào việc trang bị, sắp xếp môi trường khám phá khoa học

Cách sắp xếp đồ dùng đồ chơi phù hợp nhất là xếp theo loại để trên kệ dễ thấy và dễ lấy. Không gian chơi cũng được quy ước: nơi chơi đóng vai, nơi chơi xây dựng, nơi vẽ nặn cắt dán, nơi chơi cờ, có khu vực yên tĩnh cho trẻ nghỉ ngơi. Khu vực yên tĩnh bố trí xa khu vực ồn ào. Tên các khu vực hoạt động đơn giản và tạo môi trường làm quen chữ viết.

Việc bài trí các góc chơi phụ thuộc vào địa

điểm tổ chức và chủ đề KPKH. GV cần tận dụng các không gian khác nhau của địa điểm để thiết kế, sắp xếp, lựa chọn các đồ vật, nguyên vật liệu trang trí khu vực các góc sao cho phù hợp chủ đề giáo dục. Trong quá trình đó, GV khuyến khích trẻ cùng tham gia vào việc xây dựng các góc để trẻ có cơ hội thực hành, trải nghiệm, tích lũy tri thức, tự do trò chuyện, chia sẻ và học hỏi.

Để trẻ tích cực tham gia vào trang bị, sắp xếp đồ dùng, góc học tập cho trẻ, GV cần sắp xếp đồ dùng đồ chơi được theo chủng loại khi chơi tùy vào nhu cầu trẻ có thể tự chọn và sử dụng đồ chơi này hay đồ chơi khác. Đây là cách xếp đồ chơi đặc trưng cho độ tuổi mẫu giáo lớn. Ở lứa tuổi này, trẻ đã có thể chủ động trong việc tìm kiếm đồ vật để khám phá. Việc sắp xếp đồ dùng, đồ chơi cho trẻ cần một không gian tự do cho trí tưởng sáng tạo phù hợp trẻ. Do vậy xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cần được sắp xếp sao cho không gò bó giới hạn nội dung chơi của trẻ trong phạm vi đề tài hay chủ đề nào đó.

Cần bổ sung thêm vật liệu mở để tạo cơ hội cho trẻ tham gia tích cực vào việc trang bị, sắp xếp môi trường trong hoạt động KPKH trong lớp. Để thỏa mãn nhu cầu khám phá, trẻ 5-6 tuổi không chỉ giới hạn sử dụng đồ dùng có sẵn, trẻ có khả năng tự tìm kiếm và sử dụng vật thay thế để thực hiện ý tưởng. Đó có thể là đồ dùng sinh hoạt đã qua sử dụng hay vật liệu thiên nhiên như: các chiếc hộp, giấy màu, tạp chí cũ, giấy gói quà, các tấm thiệp cũ, đá, lá cây khô, hoa khô, hoa giả, rèm

cũ, các đoạn dây dài ngắn khác nhau... cơ hội tái sử dụng đồ vật với chức năng mới làm phát triển óc sáng tạo, trí tưởng tượng của trẻ, phát triển kỹ năng và sự khéo léo của đôi bàn tay khi khám phá.

IV. KẾT LUẬN

Năm biện pháp xây dựng môi trường trong hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi mà tác giả đề xuất đều nhận được sự đánh giá tích cực và ủng hộ mạnh mẽ từ đội ngũ CBQL và GV dạy lớp trẻ 5-6 tuổi. Trong đó, biện pháp khích lệ GV tích cực, chủ động xây dựng môi trường KPKH đa dạng, sáng tạo được đánh giá là cần thiết nhất và có tính khả thi cao. Khi được khích lệ và tạo điều kiện, GV sẽ chủ động đa dạng hóa các hình thức tổ chức hoạt động KPKH, tham gia tích cực vào quá trình xây dựng môi trường, có cơ hội phát triển năng lực chuyên môn và sáng tạo của bản thân, từ đó tạo hứng thú và kích thích khả năng khám phá của trẻ.

Các biện pháp còn lại về nâng cao năng lực GV, trang bị cơ sở vật chất, xây dựng môi trường tương tác và kích thích trẻ tham gia đều có mối quan hệ hỗ trợ, bổ sung cho nhau. Việc triển khai đồng bộ và linh hoạt năm biện pháp này sẽ tạo ra những chuyển biến tích cực trong nâng cao chất lượng hoạt động KPKH cho trẻ 5-6 tuổi, cải thiện môi trường giáo dục mầm non theo hướng hiện đại, khoa học và thân thiện. Từ đó, thúc đẩy sự phát triển toàn diện của trẻ, đặc biệt là khả năng tư duy, sáng tạo và các kỹ năng khám phá, trải nghiệm của trẻ trong hoạt động KPKH.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bùi Hiền, Nguyễn Văn Giao, Nguyễn Hữu Quỳnh, Vũ Văn Tào. (2001). *Từ điển Giáo dục học*. Nxb Từ điển Bách khoa.
- Hoàng Thị Oanh & Nguyễn Thị Xuân. (2012). *Giáo trình phương pháp cho trẻ mầm non khám phá khoa học và môi trường xung quanh*. Nxb Giáo dục.
- Hồ Thị Tường Vân. (2013). *Biện pháp tổ chức hoạt động khám phá khoa học cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non tại thành phố Hồ Chí Minh*. Luận văn Thạc sĩ Giáo dục học.
- Mooney. (2016). *Các lý thuyết về trẻ em của Dewey, Montessori, Erikson, Piaget và Vygotsky*. Nguyễn Bảo Trung dịch. Nxb Lao động.
- Nguyễn Bích Thủy, Nguyễn Thị Anh Thư. (2005). *Giáo trình Tâm lý học trẻ em lứa tuổi mầm non*. Nxb Hà Nội.